

СТРАТЕГИЯ 2016 - 2020

Асоциация „Прозрачност без граници“

**българското национално представителство на
Transparency International**

ЗА СТРАТЕГИЯТА

Целта на настоящата стратегия е да очертае основните насоки в работата на Асоциация „Прозрачност без граници“ за периода 2016 – 2020 г.

Стратегията е разработена съобразно визията и целите на Асоциация „Прозрачност без граници“, с отчитане на обществено-политическия контекст в страната, установените дефицити в областта на борбата с корупцията на национално и местно ниво, световните тенденции и добри практики, както и в съответствие с общата стратегия на Transparency International¹, допринасяйки към целите на движението.

Реализирането на стратегията ще бъде съвместно усилие на членовете на сдружението, управителния съвет и екипа на Асоциация „Прозрачност без граници“. Важен компонент за успешното осъществяване на поставените в стратегията цели е осигуряване на финансиране за конкретни инициативи и посоки на дейност.

Документът е изработен в съответствие с ангажиментите на сдружението като част от световната мрежа за борба с корупцията Transparency International.

**Последна актуализация: септември 2018 г.*

¹Together against Corruption: Transparency International Strategy 2020, достъпна на английски език на https://www.transparency.org/whoweare/organisation/strategy_2020/1

ЗА АСОЦИАЦИЯ „ПРОЗРАЧНОСТ БЕЗ ГРАНИЦИ“

Сдружение „Асоциация „Прозрачност без граници“ – българското национално представителство на Transparency International, е създадено през юни 1998 година. Нашите учредители са изтъкнати личности от всички области на обществения живот.

От учредяването си през 1998 г. нашата организация натрупа значителен капацитет за създаване и реализиране на проекти за противодействие на корупцията, за промотиране на стандартите за добро управление в дейността на публичните институции и успя да си изгради авторитет на професионално работеща, политически безпристрастна и активна гражданска организация.

Асоциация „Прозрачност без граници“ създаде широк кръг от поддръжници и разчита на голям брой независими експерти от различни области на науката и обществения живот, които участват при изпълнението на проектите и инициативите на организацията. Установените контакти с национални и международни институции бяха разширени с общи инициативи и сътрудничество със структури на гражданското общество и медиите, а асоциацията спечели име на уважавана и стабилна организация.

Мисията на Асоциация „Прозрачност без граници“ е обединяването на усилията на държавните институции, местните власти, частния сектор и медиите с цел провеждане на системни реформи и предприемането на конкретни действия срещу разпространението на корупцията в страната.

КОНТЕКСТ НА НАШАТА РАБОТА

Корупцията и непрозрачното управление от години доминират обществения дискурс в България като един от най-сериозните проблеми в развитието на страната.

Множество изследвания, анализи и доклади показват ниско ниво на доверие в институциите, ниско ниво на свобода на медиите, слаб напредък и липса на последователност в провежданите политики и реформи, високо ниво на бюрокрация и трудности за бизнеса, непрозрачни назначения на публични длъжности, ниско ниво на доверие в инструментите за подаване на сигнали за корупционни практики и нарушения, които застрашават обществения интерес.

От 2012 година, съгласно Индекса за възприятие на корупцията на Transparency International, България не отбелязва никакъв напредък за справяне с тези проблеми. Корупцията се посочва като един от най-съществените проблеми в страната както от частния сектор, в това число потенциалните чуждестранни инвеститори, така и от широката общественост.

Усилията на правителствата за справяне с този проблем, макар да се изразяват в многочислени инициативи и инструменти, не могат да бъдат оценени като достатъчни и кохерентни. Въпреки че изразите за политическа воля са налице, конкретните политики в посока намаляване на риска от корупционни практики не водят към очакваните резултати, което допълнително подкопава доверието на обществото, но и показва ниския капацитет на администрацията за провеждане на ефективни реформи и политики.

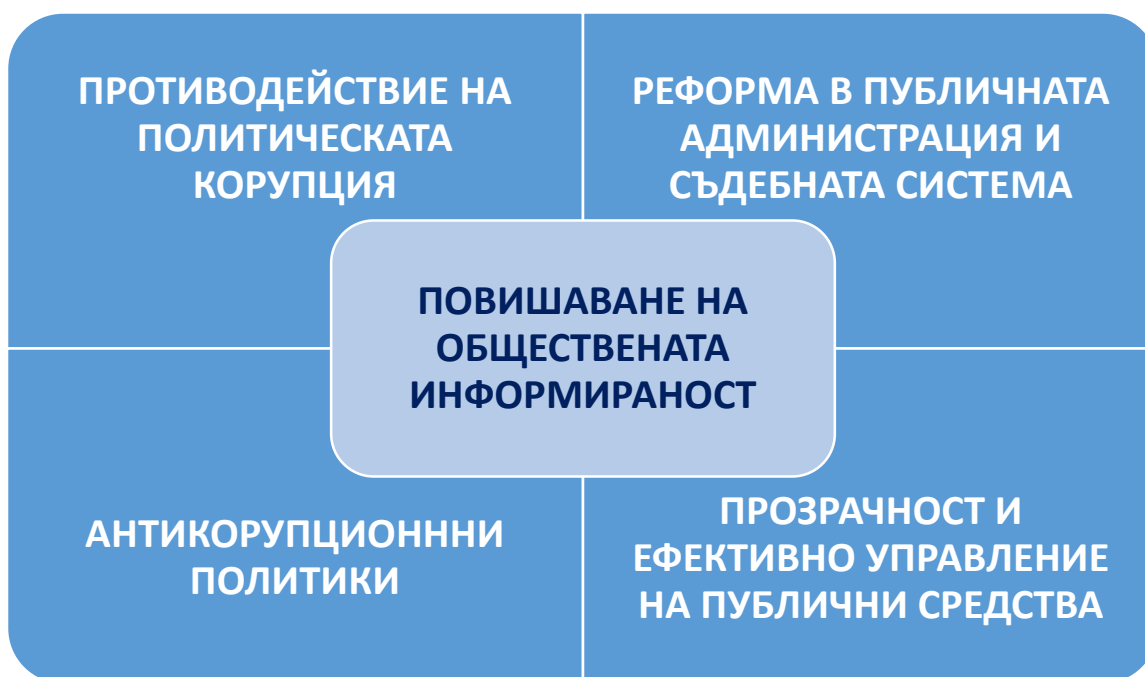
Слабостите обаче не могат да бъдат ограничени само до администрацията и правителството. През последните години със загриженост наблюдаваме тенденцията за влошаващо се ниво на свобода медиите². Въпреки успеха за присъединяването на страната ни към Европейския съюз, постигнат с усилията на няколко правителства, културата на непрекъснато отстояване на демократичните ценности и граждански контрол също не е достатъчно развита в българското общество.

Всички тези проблеми послужиха за очертаване на основните приоритети за работата на Асоциация „Прозрачност без граници“ за следващите няколко години.

² От 87 място през 2013 г. до 113 през 2016 г., съгласно World Press Freedom Index на Репортери без граници.

ПРИОРИТЕТИ

Въз основа на дългогодишния опит на Асоциация „Прозрачност без граници“ в изследването на проблемите на корупцията в страната, очертахме пет основни насоки за действие. Четири от тях са в конкретни сфери от обществения живот, където е необходимо въздействие поради значението им в обществените отношения и високия риск от прояви на корупция. Петата насока предполага действия във всяка от четирите области с оглед повишаването на обществената информираност и гражданското влияние в борбата с корупцията.

ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ПОЛИТИЧЕСКАТА КОРУПЦИЯ

Проблемът: Дългогодишните изследвания на организацията показват, че ниската прозрачност и отчетност на финансирането на политическата дейност като цяло и предизборните кампании водени от политическите партии в частност са предпоставка за нерегламентирано влияние и непрозрачни интереси в политиката.

Нашата цел: Осветляване на финансирането на политическите партии и предизборните кампании с оглед повишаване на обществената осведоменост относно потенциалното влияние на икономически субекти върху политически позиции и решения.

Насоки за работа: Мониторинг на спазването на демократичните стандарти в изборния процес; мониторинг на финансирането на политическата дейност; анализ на сигнали за нарушения в изборния процес; установяване на дефицити в правната рамка и прилагането ѝ; формулиране на препоръки за въвеждане на признати международни добри практики и стандарти за борба с непрозрачното финансиране на политическата дейност; провеждане на застъпническа кампания и повишаване на обществения натиск в подкрепа на въвеждането на ефективни инструменти.

Основни целеви групи: Политически партии, изборна администрация, народни представители, политическо ръководство в изпълнителната власт, органи на местното самоуправление, контролни институции.

РЕФОРМА В ПУБЛИЧНАТА АДМИНИСТРАЦИЯ И СЪДЕБНАТА СИСТЕМА

Проблемът: Данните от множество национални и международни изследвания трайно показват ниска степен на доверие на гражданите в работата на институциите и системата на правосъдието; незадоволителна степен на публичност и почтеност в управлението; обществени възприятия за високо ниво на корупция, непрозрачност и неефективност в работата на администрацията и институциите от съдебната система; разнородни и несистемни практики за предоставяне на информация и услуги, което създава пречки както за бизнеса, така и за редовите граждани и затруднява упражняването и защитата на законните им права и интереси.

Нашата цел: Промяна в начина на функциониране и развитие на капацитета на администрацията, в това число на национално и местно ниво, и съдебната система за ефективно изпълнение на техните функции в защита на публичния интерес, както и правата на гражданите и бизнеса.

Насоки за работа: Мониторинг на дейността на публичните институции на национално и местно ниво; мониторинг на прозрачността и отчетността на институциите от съдебната система; анализ на ефективността на провежданите политики за реформиране дейността на администрацията с оглед въвеждане на стандарти за прозрачност и добро управление; установяване на дефицити, формулиране на препоръки и целенасочена работа с конкретни институции за повишаване на техния капацитет при провеждането на прозрачни и отчетни публични политики; развитие на мрежата и потенциала на гражданския сектор за ефективен граждански контрол.

Основни целеви групи: Публични институции, в това число политическо ръководство, административни ръководители и експерти, съдебна власт, правоприлагащи институции.

АНТИКОРУПЦИОННИ ПОЛИТИКИ

Проблемът: Политиците, институциите и широката общественост са единодушни, че корупцията в страната е един от най-съществените проблеми, който влияе на развитието на обществените отношения, бизнеса, правата на гражданите. В същото време дебатът е фокусиран в голяма степен върху проблемите, вместо начините за разрешаването им.

Нашата цел: Въвеждане и системно прилагане на конкретни антикорупционни политики и инструменти, с оглед намаляването на риска от нерагламентирани форми на въздействие върху вземане на решения в разрез с обществения интерес; повишаване на почтеността, прозрачността и отчестността на всички участници в обществения живот.

Насоки за работа: Оценка на капацитета и ролята на националните и местните публични институции, съдилищата, бизнеса, организациите на гражданското общество, медиите за прилагане на устойчиви антикорупционни политики; застъпничество за въвеждане на международно признати добри практики и предоставяне на експертиза при адаптирането им към националния контекст и нуждите на конкретни институции и организации; формулиране на препоръки и непрекъсната подкрепа при реализирането на антикорупционни политики и мерки, оценка на напредъка и ефективността; развитие на капацитета на съответните институции и организации за прилагане на дългосрочни устойчиви антикорупционни политики.

Основни целеви групи: Публични институции на национално и местно ниво, частен сектор, меди, организации на гражданското общество.

ПРОЗРАЧНОСТ И ЕФЕКТИВНО УПРАВЛЕНИЕ НА ПУБЛИЧНИ СРЕДСТВА

Проблемът: Опорочаването на процедурите по възлагането и изпълнението на обществени поръчки, конкурси и концесии е широко разпространено явление не само в България. По наши наблюдения, проблемите при обществените поръчки нарастват успоредно с нарастването на размера на средствата, които се разпределят чрез публични търгове. Чрез обществени поръчки се реализират и средствата от фондовете на ЕС, което обуславя повишаването на корупционния натиск в сектора заради увеличения размер на разпределяните финансови ресурси.

Нашата цел: Намаляване на риска от накърняване на обществения интерес поради злоупотреби със средства от националния и европейския бюджети чрез установяването на стандарти за публичност и прозрачност при възлагането на обществени поръчки с оглед минимизиране на възможностите за корупция, злоупотреба със средствата на данъкоплатците и насърчаване развитието на свободната и честна пазарна конкуренция.

Насоки за работа: Противодействие на корупцията при обществените поръчки чрез мониторинг за наличието на корупционни рискове и извеждане наяве предпоставките за

тяхното възникване и съществуване; анализ на измененията на правната рамка и въздействието от нейното прилагане; формулиране на предложения за въвеждане на практически инструменти за преодоляването им; осъществяване на независимо гражданско наблюдение на сделки със значим обществен интерес и насърчаване на гражданската активност с оглед предотвратяване на измами и корупция при разходването на публичните средства.

Основни целеви групи: Публични възложители, бизнес асоциации и отделни представители на частния сектор, управляващи органи по оперативните програми на фондовете на ЕС, контролни институции.

ПОВИШАВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНАТА ИНФОРМИРАНост

Проблемът: Културата на непрекъснато отстояване на демократичните ценности е сравнително слабо развита в България. Обществените очаквания за справяне с проявите на корупция са насочени главно към институциите, докато гражданите често остават встрани от тези процеси. В голяма степен проблемът се дължи на недостатъчно развитата култура на гражданска активност, ниското ниво на независимост на медиите, липсата на информираност относно потенциала и инструментите за граждански натиск, слабо развитият капацитет за гражданско наблюдение и контрол върху дейността на институциите.

Нашата цел: Повишаване степента на обществената информираност и активното гражданско участие с оглед консолидиране на обществена подкрепа и засилен граждански контрол върху публичния сектор при провеждането на антикорупционните политики.

Насоки за работа: Чрез фокусиране на общественото внимание към най-съществените проблеми в борбата с корупцията; повишаване на капацитета на гражданските организации за мониторинг и контрол върху дейността на институциите чрез предоставяне на конкретни инструменти и обучения по прилагането им; развиване на мрежа от съмишленици, подкрепа и участие в съвместни инициативи насочени към осъществяване на граждански натиск и мобилизиране на обществена енергия за въвеждането на антикорупционни мерки.

Основни целеви групи: Организации на гражданско общество, млади лидери, представители на медиите, граждански активисти и лидери на мнения.

РЕАЛИЗАЦИЯ

Очертаните в настоящата стратегия приоритети ще бъдат реализирани чрез няколко основни насоки на дейност:

- Провеждане на изследователски инициативи по проблемите на корупцията, в това число чрез мобилизиране на усилията на експерти, представители на институциите и академичната общност в съответната област;
- Системно набиране, представяне и разпространение на аналитични данни и информация сред държавните институции, местната власт, бизнеса, гражданските организации и медиите;
- Разработване, тестване, апробиране и оценка на разнообразни инструменти за граждански мониторинг и контрол, насочени към намаляване на риска от корупция;
- Проучване, адаптиране и застъпничество за прилагане на международно признати инструменти и добри практики в сферата на доброто управление и антикорупционните политики;
- Установяване на практики за трайно взаимодействие и сътрудничество с централната и местните власти, бизнес асоциации, експерти, медии, неправителствени организации;
- Анализ на реализираните от Асоциация „Прозрачност без граници“ инициативи; оценка на резултатите и причините, които са имали благоприятно или отрицателно влияние върху постигането на целите; споделяне на опит в рамките на мрежата на Transparency International, както и с други партньорски организации в страната и региона.
- Синергия със структурите на мрежата на Transparency International за постигане на цели на местно, европейско и глобално ниво и в съответствие със Стратегията 2020 на световната мрежа. Основен приоритет е двустранната работа с представителството на организацията пред Европейския съюз.